

บทความวิจัย**การเข้ามาของแนวทางสะลัฟ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้: การขยายตัวและผลกระทบ**

ฮามีดะห์ มาสอาระกามา *

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาทฤษฎี แนวคิดและประวัติการเข้ามาของแนวทางสะลัฟในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลเอกสารและภาคสนาม ซึ่งมีประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คนจากสามจังหวัดละ 10 คน ประกอบด้วยผู้ที่ยึดแนวทางสะลัฟ 15 คน และผู้ที่ยึดแนวทางอื่นหรือคอลลัฟ 15 คน โดยใช้เครื่องมือจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า สะลัฟเชิงภาษาแปลว่า ชนรุ่นก่อน และเชิงวิชาการ หมายถึงบรรดาอุละมาอ์ที่สืบทอดมรดกจากท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ในเรื่องลัทธิธรรม ความรู้ และหลักการศรัทธาซึ่งเป็นผู้ที่มีความประเสริฐที่ได้มีชีวิตอยู่ในช่วงสามศตวรรษแรกของฮิญาเราะฮ์ศักราช สะลัฟ ศอลิห์ มีขนานนามคือ อะฮ์ลิส สุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ อะฮ์ลิล อิตติบาอ์และฟิรเกาะฮ์ อันนาญียะฮ์ หลักการปฏิบัติของแนวทางสะลัฟ คือ การใช้ตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นหลักฐานในการอ้างอิง การยึดหลักความเข้าใจของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ตาบีอิน ตาบีอิตาบีอิน และบรรดาอุละมาอ์ร่วมสมัยที่ยึดมั่นตามแนวทางสะลัฟ การยึดตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นบรรทัดฐานในการตอบรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งและการให้ความสำคัญต่อหลักฐานจากตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษก่อนหลักฐานทางสติปัญญาเป็นต้น และได้เข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยนานเกือบหนึ่งศตวรรษ เริ่มเปิดตัวในศตวรรษที่ 20 เริ่มจากกรุงเทพมหานครและได้ทยอยลงไป在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกระจายลงมาทางนครศรีธรรมราชและพัทลุงตามลำดับ เริ่มเป็นที่รู้จักและแพร่ขยายสู่เมืองปัตตานีในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 คือ ประมาณ ปี ค.ศ. 1943 เป็นต้นมา

คำสำคัญ: สะลัฟ สามจังหวัดภาคใต้ ผลกระทบ การขยายตัว

* มหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

RESEARCH

***The Arrival of Salaf Concept in Three Southern Border Provinces:
The Expansion and Effects***

Hamidah Masarakama *

Abstract

The study was aimed at examining the arrival of Salaf concept in three southern border provinces. Thirty interviewed populations in this research included 15 Salafis and 15 Khalafis. The findings revealed that the samples strongly agreed that the Salaf concept arrived in the three southern border provinces for over 40 years and that it is truly in accordance with Islam. They accepted the Salaf concept. Their opinions on the following aspects were in a fair level: their pride in or approval of the khalaf concept, its actually Islamic-based accuracy, and khalafis' strong faith. They agreed that the salaf concept developed the life quality of three southern border provinces' citizens.

Keywords: salaf, three southern border provinces

* Graduate, Department of Islamic studies, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Pattani Campus

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษมากกว่าท้องถิ่นอื่นๆ ทั้งในแง่ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในฐานะรัฐอิสระรัฐหนึ่งในแหลมมลายูก่อนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรไทยเป็นดินแดนที่เคยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อิสลามศึกษาที่สำคัญซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยมุสลิมและชาวต่างชาติทั่วโลก และเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายทางเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และคณะ, 2552 : 1) ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีก็แตกต่างกันด้วยซ้ำไป ซึ่งมีส่วนผูกพันกับข้อปฏิบัติทางศาสนาอิสลามอย่างใกล้ชิดและเคร่งครัด เพราะหลักปฏิบัติทางศาสนาได้กำหนดข้อปฏิบัติไว้เกือบทุกแง่มุมจนสามารถกล่าวได้ว่า “ข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลามเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตหรือวิถีชีวิต” (Islam is Code/Way of life) (วินัย ครุวรรณพัฒน์, 2523: 67) ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ละเอียดอ่อน ครอบคลุม สมบูรณ์แบบ สามารถตอบสนองความต้องการของมวลมนุษย์ครบถ้วนอย่างสมบูรณ์แบบในทุกด้าน และนำพามนุษย์สู่ความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะธรรมนูญของอิสลามคือคัมภีร์อัลกุรอานที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงสร้างทุกสรรพสิ่งในสากลจักรวาลโดยตามแบบอย่างหรืออัลสุนนะฮ์ของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ท่านได้กำชับประชาชาติของท่านให้มีจุดยืนอย่างแน่วแน่และเคร่งครัดในการเจริญรอยตามแนวทางของท่านและแนวทางของบรรดาเคาะลีฟะฮ์ผู้ทรงธรรมดั่งที่ท่านเคยกล่าวว่า

عَلَيْكُمْ بِسُنَّةِ نَبِيِّ وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُهَلِّينَ عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَيَاكُمُ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ
فَلَيْ كُلِّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

ความว่า “พวกเจ้าจงยืนหยัดด้วยสุนนะฮ์ (แนวทาง) ของฉันและอัลสุนนะฮ์ของบรรดาคุละฟะฮ์ผู้ทรงธรรมที่ได้รับทางนำหลังจากฉัน จงยึดเหนี่ยวมันด้วยพันธนาการ และจงกตมมันให้แน่น และพวกเจ้าจงระมัดระวังสิ่งๆที่สร้างขึ้นใหม่ๆแท้จริงสิ่งๆที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นการอุตริ และสิ่งๆที่อุตริทั้งปวงนั้นเป็นสิ่งที่หลงทาง” (บันทึกโดยอัสติซิมียะฮ์: 2676)

เพื่อสนองตอบบทอัลหะดีษดังกล่าวจึงทำให้ชาวไทยมุสลิมที่ยึดแนวทางสะลัฟ ฝ่าฝืนเป็นชาวสวรรค์และห่างไกลจากไฟนรก มีความหมั่นเพียรในการดำรงคุณงามความดี ละทิ้งสิ่งชั่วร้ายต่างๆ โดยเลือกปฏิบัติตามแนวทางของท่านนบี ﷺ และบรรดาเคาะลีฟะฮ์ การเลือกเช่นนั้นเป็นเหตุให้การดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้เป็นไปอย่างระมัดระวังและรอบคอบ พยายามพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานองค์ความรู้ทางศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจที่ถูกต้องสอดคล้องกับอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์อย่างเพียบพร้อมครบถ้วนสมบูรณ์ อันนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบนฐานอิสลามและสันติภาพเป็นหลัก ในขณะเดียวกันแนวทางดังกล่าวในบางพื้นที่ถูกมองและการกล่าวหาว่าเป็นกลุ่มวะฮาบี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญที่จำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “การเข้ามาของแนวทางสะลัฟ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : การขยายตัวและผลกระทบ” เพื่อนำเสนอให้สังคมเข้าใจอย่างถูกต้องโดยห่างไกลจากทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ และสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันนำไปสร้างสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการฟื้นฟูพัฒนาประเทศชาติให้มีความสงบสุข มั่นคง และเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลเอกสารและภาคสนาม โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน จากจังหวัดละ 10 คน ประกอบด้วยผู้ที่ยึดแนวทางสะลัฟจำนวน 15 คน มีคุณสมบัติเป็นมหาบัณฑิตจากตะวันออกกลางมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือแกนนำศาสนาและยึดแนวทางสะลัฟ และผู้ที่ยึดแนวทางอื่นหรือเคาะลัฟจำนวน 15 คนมีคุณสมบัติเป็นมหาบัณฑิต ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือแกนนำศาสนา ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) แบบมีโครงสร้างและเจาะจงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) หรือบรรยาย เพื่อจะได้ข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

ทฤษฎีและแนวคิดของสะลัฟ

คำว่า "สะลัฟ" มาจากรากศัพท์ภาษาอาหรับว่า سلف يسلف سلفا سلوا สะละฟา ยัสลัฟุ สัลฟีน สะลูฟีน ซึ่งภาษาศาสตร์แปลว่า ชนรุ่นก่อน หรือสมัยก่อน(อิบน์ มัซซุร, มปป/ 3 : 2068)ดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ﴾

ความว่า “ และเราได้บันดาลให้พวกเขาเป็นชนรุ่นก่อนและเป็นอุทาหรณ์แก่ชนรุ่นหลังต่อไป”

(อิซซุซซุครุฟ: 56)

ส่วนสะลัฟ เชิงวิชาการ หมายถึงบรรดาอุละมาอ์ที่ได้สืบทอดมรดกจากท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ในเรื่องลัทธิธรรม ความรู้ หลักการศรัทธาซึ่งเป็นผู้ที่มีเกียรติที่ได้มีชีวิตอยู่ในช่วงสามศตวรรษแรกของฮิจาเราะฮ์ศักราช คำว่า “บรรดาผู้มีเกียรติในที่นี้หมายถึงบรรดาอุละมาอ์ทางด้านอิสลามศึกษาและศาสตร์แขนงวิชาอื่นๆ รวมทั้งบรรดาสาส์นศิษย์ผู้เจริญรอยตามไม่ว่าจะอยู่ในสมัยหรือยุคใดก็ตาม และอัตตะมีย ได้นิยามคำว่า “สะลัฟ” ทางด้านวิชาการคือ นามของผู้ที่ตามแนวทางที่เที่ยงตรงในศาสนาเช่น อิบน์อะลีและผู้เจริญรอยตามเขา ซึ่งพวกเขาเป็นกลุ่มชนที่มาก่อนพวกเราและบรรดาเศาะหาบะฮ์และตาบิอิน ซึ่งบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้มาก่อนพวกเราอีก บรรดาอุละมาอ์มีทัศนะที่แตกต่างกันในเรื่องระยะเวลาของชาวสะลัฟ ซึ่งทัศนะที่ชัดเจนที่สุดคือ สะลัฟหมายถึงสมัยเศาะหาบะฮ์ ตาบิอินและตาบิอิตาบิอิน (อัตตะมีมี, 1996 : 54) นักวิชาการและนักวิจัยทั้งอดีตและปัจจุบันส่วนใหญ่ต่างก็ได้กำหนดช่วงเวลาของ “สะลัฟ” คือสามศตวรรษแรกของฮิจาเราะฮ์ศักราชแห่งอิสลามซึ่งท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้ยืนยันความประเสริฐของชาวสะลัฟว่า

خيركم قرني ، ثم الذين يلونهم ، ثم الذين يلونهم

ความว่า “กลุ่มชนที่ประเสริฐที่สุดคือกลุ่มชนที่อยู่ในศตวรรษของฉันและกลุ่มชนหลังจากนั้นและกลุ่มชนหลังจากนั้น” (อัลบุคอรี : 6695)

อัลหะดีษดังกล่าวบ่งบอกว่ากลุ่มชนที่มีชีวิตอยู่ในช่วง 3 ศตวรรษแรกถือว่าเป็นประชาชาติที่เลิศ ซึ่งมีความประเสริฐรองจากบรรดานบีและเราะสูล ส่วนบรรดาผู้รักษาสัจจะ ผู้ที่เสียชีวิตในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ (มุญาฮิดีน) ผู้ปฏิบัติตนในกิจการคุณงามความดีและผู้นำศาสนาที่ได้รับทางนำแห่งลัทธิธรรมที่เที่ยงตรงและวิชาความรู้ที่ชัดเจนและถ่องแท้ นั้น ก็นับว่าเป็นประชาชาติที่เลิศเช่นกัน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

ความว่า “ บรรดาเหล่าบรรพชนรุ่นแรกในหมู่ผู้อพยพ (ชาวมุฮากกีรีนจากมักกะฮ์) และในหมู่ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ (ชาวอันศอรฺจากนครมะดีนะฮ์) และบรรดาผู้ดำเนินตามพวกเขาด้วยการทำดีนั้น อัลลอฮ์ ทรงพอพระทัยในพวกเขา และพวกเขาก็พอใจในพระองค์ด้วย และพระองค์ทรงเตรียมไว้ให้พวกเขาแล้วซึ่งบรรดาสวนสวรรค์ที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านอยู่เบื้องล่าง พวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล นั่นคือชัยชนะอันใหญ่หลวง” (อัลเตอาเบะฮ์: 100)

1) การขนานนามของสะลัฟ

การขนานนามของสะลัฟ ศอลิหฺ มีหลากหลายดังนี้

ก) **อะฮ์ลิส สุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์** (أهل السنة والجماعة) หมายถึงกลุ่มชนที่ยึดปฏิบัติตามอัลสุนนะฮ์ บุคคลเหล่านั้นได้แก่เศาะหาบะฮ์ ตาปีฮีน และอิตบาอ์ อิตตาปีฮีนและบรรดาผู้นำที่ได้รับทางนำที่เที่ยงตรง ซึ่งเป็นบุคคลที่รวมตัวเป็นกลุ่มหรือญะมาอะฮ์ในการปฏิบัติตามอัลกุรอานและอัลหะดีษ อีกทั้งผู้ที่เจริญรอยตามบุคคลเหล่านั้นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้านทั้งทางด้านการศรัทธามั่นและการประพฤติปฏิบัติ เป็นต้นจนจนถึงวันกิยามะฮ์ (อัลฮุซัยมีฮ์, 1419.h: 53) อิบน์ตุลมียะฮ์ ได้ยืนยันว่าบุคคลเหล่านั้นได้รวมตัวกันเป็นญะมาอะฮ์ ในการปฏิบัติตามอัลสุนนะฮ์อย่างเคร่งครัดและห่างไกลจากการอุตริกรรมทั้งปวง (อิบน์ ตัยมียะฮ์, มปป. 3/157)

ข) **อะฮ์ลิล อัลหะดีษ หรืออะฮ์ลิล อะษาร** (أهل الحديث أو أهل الآثار) หมายถึงนักอัลหะดีษ หรืออะฮ์ลิลอะษารเนื่องจากพวกเขาให้ความสำคัญกับตัวบทอัลหะดีษของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และเจริญรอยตามสังฆกรรมทั้งในยามที่เปิดเผยและลับ นอกจากนี้ยังศึกษาค้นคว้า และทำความเข้าใจกับตัวบทอัลหะดีษของบรรดาเศาะหาบะฮ์ที่ปราศจากการบิดเบือนไปจากตัวบทอัลหะดีษของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ (อัลอักลุล, มปป :15) อัซซาฟิฮียฺ ได้กล่าวว่า“เมื่อใดเจ้ายึดตามแนวทางของฉัน แล้วเจ้าได้พบเจอกับอัลหะดีษต่างจากแนวทางนี้ จงรู้ด้วยว่าอัลหะดีษบทนั้นแหละคือแนวทางของฉัน(อัซซาฟิฮียฺ, 1980: 2/46)

ค) **อะฮ์ลิล อิตติบาอ์** (أهل اتباع) หมายถึงผู้ปฏิบัติเจริญรอยตามแบบอย่างของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์จากชาวมุฮากกีรีนและชาวอันศอรฺที่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งเสียของท่านๆตามที่ได้กล่าวไว้ในบทอัลหะดีษข้างต้น

ง) **ฟิรเกาะฮ์ อันนาญียะฮ์** (الفرقة الناجية) หมายถึงกลุ่มชนที่รอดพ้นจากไฟนรกเนื่องจากได้ยืนหยัดบนแนวทางของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ และแนวทางของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ดังที่ท่านนบีได้กล่าวไว้ว่า

وإن بني إسرائيل تفرقت على ثنتين وسبعين ملة، وتفرق أمتي على ثلاث وسبعين ملة؛ كلهم في النار (إلا ملة واحدة) قال أبو عبد الله بن عمرو راوي الحديث : من هي يا رسول الله؟ قال: (ما أنا عليه وأصحابي)

ความว่า “แท้จริงบนี อิสราอิลได้แยกออกเป็น 72 กลุ่ม และประชาชาติของฉันจะแยกออกเป็น 73 กลุ่มๆ เหล่านั้นล้วนตกอยู่ในนรก ยกเว้นกลุ่มเดียวเท่านั้น อับดุลลอฮ์ บิน อัมรฺ ผู้รายงานอัลหะดีษ

ได้กล่าวว่า บรรดาเศาะหาบะฮ์ถามว่า “แล้วใครละไอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ! ท่านก็กล่าวตอบว่า “กลุ่มที่อยู่บนแนวทางของฉันและบรรดาเศาะหาบะฮ์ของฉัน” (อัดดีรมิซีย์ : 2641)

อัชชะพาริณีย์ ได้กล่าวว่า “สะลัฟ” ถึงแม้เป็นการเจาะจงถึงประชาชาติในยุคสามศตวรรษแรกดังกล่าวในอัลหะดีษข้างต้น แล้วยังได้รวมถึงผู้ที่ดำเนินตามแนวทางนี้โดยไม่ยึดกับระยะเวลา โดยพวกเขาได้ปฏิบัติตามอัลกุรอานและอัลหะดีษอย่างเคร่งครัด ส่วนผู้ใดปฏิเสธอัลกุรอานและอัลหะดีษ พวกเขาก็มีใช้ชาวสะลัฟ ถึงแม้จะมีชีวิตอยู่ในยุคของเคาะหะบะฮ์ ตาปีอื่น และตาปีอิตตาปีอื่นก็ตาม หากไม่ถือว่าเป็นชาวสะลัฟ ส่วนผู้ที่ยึดปฏิบัติตามแนวทางอัลกุรอานและอัลหะดีษ เจริญรอยตามแนวทางของบรรดาเคาะหะบะฮ์ ตาปีอื่น ตาปีอุตาปีอื่นด้วยความเข้าใจนำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องถึงแม้จะมีชีวิตอยู่ในศตวรรษหลังจากศตวรรษแรกก็ถือว่าเป็นชาวสะลัฟเช่นกัน (อัชชะพาริณีย์ 1991:1/20)

2) หลักการปฏิบัติของแนวทางสะลัฟ

หลักการปฏิบัติบางส่วนของแนวทางของสะลัฟมีดังนี้

ก) การใช้ตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นหลักฐานในการอ้างอิง

การใช้ตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นหลักฐานในการอ้างอิง ซึ่งเป็นกฎสำคัญที่สุดของชะลัฟ บรรดาอุลมะมาฮ์ชะลัฟทั้งอดีตและปัจจุบันต่างก็ยึดสองแหล่งดังกล่าวเป็นหลักฐานในการอ้างอิงทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นหลักการศรัทธามั่น หลักการปฏิบัติ คุณธรรมจริยธรรมและด้านอื่นๆ เป็นต้น โดยเหตุผล ว่าอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นวะฮยูมาจากอัลลอฮฺ ﷻ โดยตรง มีความบริสุทธิ์ ถูกต้อง ปราศจากจากความผิดพลาด เบี่ยงเบนและมีความครบถ้วนสมบูรณ์อย่างกระจ่างชัด ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾

ความว่า “วันนี้ ข้าได้ให้สมบุรณ์แก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งศาสนาของพวกเจ้า และข้าได้ให้ครบถ้วนแก่พวกเจ้า ซึ่งความกระเมตตาของข้า และข้าได้เลือกอิสลามให้เป็นศาสนาแก่พวกเจ้า” (อัลมาอิดะฮ์: 3)

ข) การยึดหลักความเข้าใจของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ตาปีอิน ตาปีอีตตะาปีอิน และบรรดาอุละมาอ์ร่วมสมัยที่ยึดมั่นตามแนวทางสุลัฟ

การกลับสู่บรรดาเศาะหาบะฮ์ ตาปีอิน ตาปีฮิตตาปีอินในการยึดปฏิบัติคำสอนของอิสลามนั้นเป็นกฎเกณฑ์ที่สำคัญยิ่ง การรับอิทธิพลจากคำพูดคำชี้แนะในกาปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาทั้งหมดนั้น เมื่อมีความขัดแย้งกับแนวคิดอื่นๆ จากบรรดาชาวสะลัฟก็จะโต้แย้งและอ้างอิงโดยการเชิญชวนกลับสู่ศตวรรษแรกของอิสลามในทุกด้านทั้งทางด้านคำพูด ข้อชี้ต่างๆ เพราะมีความเห็นว่าประชาชาติในสมัยสามศตวรรษแรกนั้นเป็นประชาชาติที่มีความเชี่ยวชาญและเปี่ยมไปด้วยความรู้ความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นอย่างดียิ่ง (อิบนุ มัสอูด, มปป. 364-365) ดังที่อิบนุ ก็อยยิมได้อธิบายอย่างกระจ่างว่า “ชาวมุสลิมจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางของสะลัฟ เนื่องจากทัศนะของพวกเขา ดีกว่าทัศนะของพวกเขาหลายเท่า” อย่างเช่นบรรดาเศาะหาบะฮ์ได้รับการสืบทอดความรู้จากท่านนบีﷺ โดยตรง บรรดาตาปีอินได้รับการสืบทอดความรู้จากบรรดาเศาะหาบะฮ์ และบรรดาตาปีฮิตตาปีอินได้รับสืบทอดความรู้จากบรรดาตาปีอิน (อิบนุ ก็อยยิม, 1973 : 2/205)

ค) การยึดอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นบรรทัดฐานในการตอบรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ชะลัฟจะยึดตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นบรรทัดฐานในการตอบรับหรือปฏิเสธคำพูด การปฏิบัติ และหลักการศรัทธามันเป็นต้น ชาวชะลัฟจะตอบรับต่อสิ่งที่สอดคล้องกับอัลกุรอานและอัลหะดีษและปฏิเสธสิ่งที่ขัดแย้งกับสองแหล่งดังกล่าว” อัลอัศบะฮานีย์ ได้กล่าวว่า “บรรดาผู้ที่ยืนหยัดบนสัจธรรมนั้นจะยึดอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นหลักในการแสวงหาสัจธรรมแห่งศาสนา สิ่งใดที่เกิดจากความคิด พวกเขาจะนำมาเปรียบเทียบกับหลักฐานสองแหล่งดังกล่าวเสมอ หากสิ่งนั้นสอดคล้องกับหลักฐานดังกล่าว ก็จะถูกตอบรับ และขอบคุณต่ออัลลอฮ์ หากไม่สอดคล้องต่อหลักฐานดังกล่าว ความคิดนั้นจะถูกปฏิเสธทันทีและกลับทบทวนแนวคิดของตนเองเสมอ(อัลอัศบะฮานีย์ , 1990 :2/224) ดังที่อิมามมาลิกเคยกล่าวว่า “ฉันเป็นมนุษย์ธรรมดา ย่อมมีทั้งความถูกและความผิดในตัวของฉัน ดังนั้นจึงไตร่ตรองสิ่งที่ได้รับจากฉัน หากสอดคล้องกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ ก็จงยึดไว้ แต่หากเบี่ยงเบนไปจากทั้งสองก็จงละทิ้งเสีย”(มาลิก, มปป :2/39)

ง) การปฏิเสธการขัดแย้งระหว่างหลักฐานด้วยกัน

บรรดาชาวชะลัฟจะยึดกฎที่ว่าด้วย ทุกสิ่งทุกอย่างที่มาจากท่านนบีมุหัมมัด ﷺ แน่นอนอัลลอฮ์ ﷻ เป็นผู้ทรงประทาน และทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ สั่งใช้ให้ปฏิบัติหรือละทิ้งแน่อนสิ่งนั้นย่อมมาจากอัลลอฮ์ ﷻ เช่นกัน ดังนั้นเป็นไปได้โดยสิ้นเชิงที่ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ จะพูดหรือบอกสิ่งที่ขัดแย้งกันหรือตรงกันข้ามกับสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานลงมาเป็นไปไม่ได้ที่คัมภีร์อัลกุรอานจะมีความขัดแย้งระหว่างอายะฮ์ด้วยกันเอง เช่นมีการสั่งใช้ให้ปฏิบัติในอีกอายะฮ์หนึ่ง และสั่งห้ามในอีกอายะฮ์หนึ่ง ในขณะที่อัลหะดีษหรือสุนนะฮ์จะไม่มีขัดแย้งอย่างเด็ดขาดเช่นกัน เนื่องจากเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานลงมาเช่นเดียวกัน ระหว่างอัลกุรอานและอัลหะดีษย่อมไม่มีความขัดแย้งเช่นเดียวกันโดยทุกอย่างที่มาจากท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ล้วนมาจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

ความว่า “และเขา (มุหัมมัด) มิได้พูดตามอารมณ์ สิ่ง (ที่เขาพูด) นั้นมิใช่อันใดนอกจากปณิธานที่ถูกประทานลงมา” (อันนัจมี: 3-4) อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾

ความว่า “และหากว่าอัลกุรอานมาจากผู้ที่ไม่ใช่อัลลอฮ์แล้ว แน่นอนพวกเขาก็จะพบว่าในนั้นมีขัดแย้งกันมากมาย” (อันนิสาฮ: 82)

จ) การให้ความสำคัญต่อหลักฐานจากบทอัลกุรอานและอัลหะดีษก่อนหลักฐานทางสติปัญญา

บรรดาชาวชะลัฟนำหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษมาเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติเหนือหลักฐานอื่นๆ ที่มาจากความคิดทางสติปัญญา เนื่องจากสาเหตุบางส่วนคือ

ก) อัลกุรอานถูกประทานลงมาเพื่อเชิญชวนมนุษยชาติกลับสู่อัลอิสลาม เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน ดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

﴿فَإِنْ تَنَزَّعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾

ความว่า "ดังนั้นถ้าพวกเขาขัดแย้งกันในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยังอัลลอฮ์และรَسُول(ศาสนทูต) หากพวกเขาครีธาต่ออัลลอฮ์และวันกิยามะฮ์ นั้นแหละเป็นสิ่งที่ดียิ่ง และเป็นการกลับไปที่ดีสวยงาม" (อันนิสาอ: 59)

ข) สติปัญญาย่อมสอดคล้องกับบทบัญญัติอัลกุรอานและอัลหะดีษแต่ไม่จำเป็นที่บทบัญญัติต้องสอดคล้องกับสติปัญญาเสมอไป

จ) การกลับสู่หลักชะรีอะฮ์อันก่อให้เกิดการร่วมตัวของประชาชาติเพื่อปฏิบัติในสิ่งเดียวกันแต่หากเชิฐชวนสู่การใช้ทัศนะทางสติปัญญาเหนือหลักชะรีอะฮ์นั้น แม่นอนยอมไม่สามารถที่จะก่อให้เกิดการร่วมตัวเป็นหนึ่งเดียวของประชาชาติได้ เพราะมนุษย์นั้นย่อมมีความแตกต่างกันและหลากหลายในการใช้สติปัญญาและมีทัศนะหรือมุมมองอย่างแน่มอน

ฉ) การยึดสติปัญญาเป็นหลักนั้น เสมือนกับการยึดว่าการที่อัลลอฮ์ (ﷻ) ทรงส่งบรรดา رَسُول มานั้นเปล่าประโยชน์และไร้จุดประสงค์แต่กระนั้นก็ใช้ว่าบรรดาชาวสะลัฟไม่ได้ให้ความสำคัญกับการใช้สติปัญญาหรือ ปฏิเสธความสำคัญนั้น ในทางกลับบรรดาชาวสะลัฟได้ยกย่องและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในการทำควาเข้าใจถึงแก่นแท้ของอัลกุรอานและอัลหะดีษ ต้องใช้สติปัญญาที่เฉียบแหลม เพียงแต่พวกเขาปฏิเสธสิ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษและสติปัญญาเท่านั้น (อัลกุฎัยศีย์, 2002:384-386)

3) การเข้ามาของแนวทางสะลัฟในประเทศไทย

ซูฟอัม อุฆมานและคณะ,(2547 อ้างจากอิสมาอีล อะหมัด, 2/1991 : 373) ได้กล่าวว่า มุหัมมัด บุตร อับดุลวะฮาบได้ยึดแนวทางของสะลัฟแต่ถุมองว่าเป็นวะฮ์ยาบีย ท่านได้ดำเนินภารกิจการเรียกร้องเชิฐชวนชาวมุสลิมหันกลับคืนสู่การยึดมั่นตามหลักการอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ แนวทางสะลัฟเป็นแนวทางสายกลางที่บริสุทธิ์ ถูกต้อง สมเหตุสมผลได้แพร่ขยายอย่างกว้างขวางในเกือบทั่วทุกภูมิภาคของโลกในปัจจุบันซึ่งเป็นที่อันควรที่สุดในการยึดมั่นของชาวมุสลิมผู้ที่เคร่งครัด และงานเขียนหรือตำราต่างๆของมุหัมมัด บุตร อับดุลวะฮาบมีส่วนอย่างยิ่งในการแพร่ขยายของแนวทางนี้ ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวมุสลิมในประเทศไทยมานานนับเป็นศตวรรษมาแล้วโดยเริ่มเปิดตัวประมาณปี ค.ศ.1919 ตรงกับ ฮ.ศ.1339 ที่กรุงเทพมหานคร โดยผ่านนักเผยแผ่ชาวอินโดนีเซียชื่อว่าอะหมัด วะฮ์ยาบ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของอับดุลอะอะลีย (2553, กรกฎาคม 14) ว่าแนวทางสะลัฟเข้ามาในประเทศไทยนานมาแล้ว เกือบหนึ่งศตวรรษก็ว่าได้ แนวทางนี้เริ่มเข้าจากกรุงเทพมหานครและได้ทยอยลงไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผ่านชาวไทยมุสลิม ที่ไปประกอบพิธีหัจญ์ และที่ศึกษาตามอัสฮาดีย ในมัสยิดอัลหะรอหม ที่นครมักกะฮ์ ซึ่งผู้คนในสมัยนั้น ใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทางโดยใช้เวลาประมาณ 2 เดือนเศษ ธรรมชาติของชาวมุสลิมทุกพื้นที่มีความรู้สึกเปี่ยมสุขเมื่อตนได้อาศัยอยู่ในนครมักกะฮ์ ยิ่งนานก็ยิ่งดี หลังจากนั้นประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้พัฒนาระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สามารถเปิดสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและเป็นที่ยอมรับของชาวมุสลิมทั่วโลกและเปิดโอกาสให้ชนต่างชาติเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี โทและเอกโดยสนับสนุนทุนการศึกษาดังปรากฏในปัจจุบัน ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวมุสลิมให้มีคุณภาพ โดยที่ปฏิบัติตามหลักการอัลกุรอานและแบบอย่างของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ จากสภาพการณ์ดังกล่าวจึงทำให้บุคคลเหล่านั้นได้นำแนวทางสะลัฟมาปฏิบัติและเผยแผ่ในภูมิภาคของตนไม่มากนักอย (ซูฟอัม อุฆมานและคณะ, 2547, 2/1991 : 373) ได้กล่าวอีกว่า แนวทางนี้เริ่มเป็นที่รู้จักและแพร่ขยายสู่เมืองปัตตานีในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 คือประมาณ ปี ค.ศ. 1943 เป็นต้นมา โดยผ่านหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับหลักการยึดมั่นหรืออะกีดะฮ์สายสะลัฟเล่มแรกที่มีชื่อว่า “ปรีลัย” ของเชคอับดุลกอเดร์ บุตร อับดุลมูฏออลิบ อัลมันดีลีย ซึ่งเป็นนักวิชาการเชื้อสายมลายูผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์สอน

อิสลามศึกษาประจำมัสยิดอัลหะรอหม นครมักกะฮ์ ท่านได้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ เสร็จสิ้นเมื่อปีฮ.ศ 1376 ตรงกับประมาณปี ค.ศ 1957 ได้พิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักอัลอันวาร ของมุฮัมมัด อิดริส อัลมัรบาวิ ในประเทศอียิปต์ในปีเดียวกัน บรรดาโต๊ะครูในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ศึกษาอยู่ในเมืองมักกะฮ์ในสมัยนั้น ทั้งที่มาจากปัตตานี กรุงเทพฯ กลันตัน และอื่นๆ ต่างก็เป็นลูกศิษย์และร่ำเรียนหนังสือดังกล่าวกับท่าน หนังสือเล่มนี้จึงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไประหว่างนักวิชาการทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ทั้งที่มาจากปัตตานีและกรุงเทพฯ เมื่อประมาณ 30 ปี หลังจากนั้นหนังสือ “กิตาบ อัตเตาหีด” ที่เขียนโดย มุหัมมัด บุตร อับดุลวะฮาบ ถูกตีพิมพ์ที่ปัตตานีเป็นครั้งแรก ที่โรงพิมพ์มิตรภาพปัตตานี โดยโต๊ะครูโรงเรียนวัฒนธรรมอิสลามหรือ MU’ASSASAH AL-SAQAFAH AL-ISLAMIAH พ่อเมืองอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี สอดคล้องกับการสัมภาษณ์อับดุลมามะ ดากอฮา (17 สิงหาคม 2553) ว่าเมื่อก่อน 50 ปีที่ผ่านมา แนวทางนี้ เริ่มเข้ามาในภาคใต้ โดยที่โต๊ะครูหะยีอับดุลรอห์มาน เจ้าของโรงเรียนวัฒนธรรมอิสลามพ่อเมืองอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี เป็นคนแรกจากสามจังหวัดภาคใต้ที่สอนรายวิชาเตาหีด(เอกภาพ)ที่ใช้แนวทางนี้ แต่ผู้คนและลูกศิษย์ส่วนใหญ่เห็นชอบต่อแนวทางนี้ และถูกนำมาใช้เป็นหลักสูตรอิสลามศึกษาของรายวิชาอัตเตาหีด ในระดับชั้นชานาวิรีหรือมัธยมตอนปลายตามโรงเรียนปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งในภาคใต้และภาคอื่นๆของประเทศไทย เมื่อหลายปีหลังจากนั้นหนังสือ “ กิตาบ อัตเตาหีด” ดังกล่าวและหนังสืออื่นๆที่เขียนโดย มุหัมมัด บุตร อับดุลวะฮาบถูกถอดความและแปลเป็นภาษาไทยและภาษายาวีตามลำดับ และตีพิมพ์เผยแพร่เป็นจำนวนมากเช่นหนังสือ อัลอุศูล อัษชะลาหียะฮ์ อะอะดิลละตุฮา) หลักพื้นฐานสามประการและหลักฐาน (และหนังสือ กัซฟู อัชชูฮุด) แปลว่า เปิดเผยความคลุมเครือเป็นต้น นักวิชาการมุสลิมรุ่นใหม่ในประเทศไทย ล้วนได้ปฏิบัติตามแนวทางสะลัฟ โดยเฉพาะบรรดาผู้ที่ศึกษาจากประเทศตะวันออกกลาง นักวิชาการเหล่านั้นจะอยู่ในทุกภาคของประเทศทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นๆ ซึ่งหลายท่านเป็นที่ยอมรับของมุสลิมในประเทศไทย บางท่านก็ยังมียศตำแหน่งสำคัญในระดับประเทศและระดับนานาชาติอีกด้วย ซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงอันดีงามให้กับประเทศไทย มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย และมีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูศาสนาอิสลามอันบริสุทธิ์ เพื่อให้สังคมเกิดการเรียนรู้อิสลามที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นผลงานที่ถูกเขียนเป็นภาษาไทย ภาษามลายู และภาษายาวี เป็นต้นสอดคล้องกับการสัมภาษณ์อับดุลวะฮาบ ก็ไร (2553, ตุลาคม 06) ว่า แนวทางสะลัฟเข้ามาในประเทศไทยเกินกว่า 40 ปี เริ่มขยายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อ พ.ศ. 2518 แต่ในสมัยนั้นยังไม่เป็นที่รู้จักกันเท่าที่ควร พร้อมกับการเข้ามาของศาสนาอิสลามก็ว่าได้ เนื่องจากว่า การเข้ามาของศาสนาอิสลามในเมืองปัตตานีในสมัยนั้นโดยนักธุรกิจอาหรับชาวเปอร์เซีย และได้นำหลักการอิสลามตามทัศนะของอิมามชาฟีอี ซึ่งท่านยึดมั่นและปฏิบัติตามแนวทางสะลัฟ การแพร่หลายแนวทางนี้ตั้งแต่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่างขึ้นไปยังจังหวัดสงขลา สตูล พัทลุง กระบี่ พังงา ภูเก็ตจนถึงกรุงเทพมหานครจนถึงเชียงใหม่ เชียงราย แต่พวกเขานิยมเรียกแนวทางนี้ว่าเป็นแนวคิดใหม่หรือบางพื้นที่จะเรียกว่า “แนวคิดสุนนะฮ์” แต่ปัจจุบันก็มีเรียกว่า “ฆูรอบาฮ์”(Ghuraba’) บ้างแปลว่าแปลก แนวทางการตะอวะฮ์ ของมุหัมมัด บุตร อับดุลวะฮาบ นั่นคือแนวทางสะลัฟ ตามที่สัมภาษณ์อับดุลหะดี (2553, สิงหาคม 01) พบว่าบัณฑิตและมหาบัณฑิตที่ได้รับทุนการศึกษาจากประเทศซาอุดีอาระเบียและประเทศอื่นๆจากตะวันออกกลางต่างก็ได้กลับมาเผยแผ่แนวทางนี้ในพื้นที่ของตน ซึ่งมุสลิมที่เคร่งครัดศาสนาในบางพื้นที่ของสามจังหวัดภาคใต้ให้การตอบรับเป็นอย่างดีและมองว่าแนวทางนี้ถูกต้องและเที่ยงตรง ซึ่งมุหัมมัดนาเชร์ โช๊ะซูบ๊ะ (2553 กันยายน 01) ได้กล่าวยืนยันอีกว่าแนวทางนี้สอดคล้องกับอัลกุรอานและแบบอย่างของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ในทุกด้านเช่น ด้านกาเชอ์มัตอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นหลักการอิสลามที่สำคัญที่สุดสำหรับมุสลิมในด้านความถูกต้อง เนื่องจากผลของผู้ที่ศรัทธามั่นต่ออัลลอฮ์ ไม่ถูกต้องไม่มีสิทธิ์เข้าสวรรค์ แนวทางนี้มุ่งเน้นในการจัดการชีวิตหรือการตั้งภาคีหรือเทียบเคียงกับพระองค์ และละทิ้งสิ่งที่เป็นบิดอะฮ์หรืออุตริกรรมทั้งปวงทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สอดคล้องกับการอธิบายของท่านจารย์

มะลูลีน (2547 :17) ว่าแนวทางสะลัฟมุ่งเน้นและตระหนักในด้านการศรัทธามั่น และวิธีการปฏิบัติตามหลักการศาสนาให้ถูกต้องตามแบบฉบับของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ และกัลยาณชนรุ่นแรกของอิสลามเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางสายกลางที่ไม่นิยมความรุนแรงใดๆ ทั้งสิ้นและไม่นิยมคลังโค๊ตสุดโต่งแต่ประการใด หากแต่จะเน้นในเรื่องของการศึกษาอิสลามที่ถูกต้องและขัดเกลادنเองให้เป็นมุสลิมที่เคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนั้นการเรียกใช้คำว่า “วะฮฺฮาบีย์” กับบุคคลเหล่านี้โดยนำความคิดนิยมความรุนแรง การก่อการร้ายหรือความคลังโค๊ต สุดโต่งมาปะติดไว้ จึงเป็นการกล่าวหาที่ไร้มูลฐานความจริงที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่ง เพราะไม่เพียงเป็นการหมิ่นประมาทต่อบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการสร้างปัจจัยแห่งความหวาดระแวงและความรำวณให้เกิดขึ้นในสังคม อันเป็นอุปสรรคสำคัญที่คอยสกัดกั้นและขวางเส้นทางของกระบวนการสร้างสันติภาพของสังคมโดยรวม โดยไม่มีผู้ใดถูกคิด ว่า “ วิธิตัดเช่นนี้เป็นการเดินตามจังหวะที่สื่อตะวันตกพยายามสร้างขึ้น และพยายามจะโยงอิสลามเข้าหาการก่อการร้ายให้ได้ โดยมุ่งสร้างภาพโรงเรียนศาสนาและผู้สอนศาสนา ให้เป็นผู้ก่อการร้ายขึ้นโดยทันที ทันใด ทั้งๆที่ผู้คนเหล่านั้นอยู่อย่างสงบสันติตลอดมาอย่างยั่งยืน” (จรัญ มะลูลีน, 2547: 17)

อภิปรายผล

จากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดของแนวทางสะลัฟพบว่า สะลัฟ เชิงภาษาศาสตร์แปลว่า ชนรุ่นก่อน เชิงวิชาการ หมายถึงบรรดาอุละมาอ์ที่สืบทอดมรดกจากท่านนบีมุหัมมัด ﷺ มีชีวิตอยู่ในช่วงสามศตวรรษแรกของอิระฮ์สุตกราซ ซึ่งมีการขนานนามว่า อะฮ์ลิส สุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ อะฮ์ลิล อัลหะดีษ หรือ อะฮ์ลิล อะซฮาร์ อะฮ์ลิล อิตติบาอฺและฟิรเกาะฮ์ อันนาญียะฮ์ ส่วนหลักการปฏิบัติของของชาวสะลัฟ คือ การใช้ตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นหลักฐานในการอ้างอิงการยึดหลักความเข้าใจของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ตาบิอิน ตาบิอิตตาบิอิน การยึดอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นบรรทัดฐานในการตอบรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และการปฏิเสธการขัดแย้งระหว่างหลักฐานด้วยกันและการให้ความสำคัญต่อหลักฐานจากบทอัลกุรอานและอัลหะดีษก่อนหลักฐานทางสติปัญญาเป็นต้น

จากการศึกษาประวัติการเข้ามาของแนวทางสะลัฟในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าแนวทางนี้เข้าในประเทศไทยนานมาแล้ว เริ่มเข้าจากกรุงเทพมหานครและได้ทยอยลงไปจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามลำดับ และเริ่มเป็นที่รู้จักและแพร่ขยายสู่เมืองปัตตานีประมาณ ปี ค.ศ. 1943 เป็นต้นมา โดยผ่านหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับหลักการยึดมั่นหรืออะกีดะฮ์สายสะลัฟเล่มแรกที่มีชื่อว่า “ปรีสัย” ของเชค अबดุลกอเดอร์ บุตร अबดุลมูญญอลิบ อัลมันดีลีฮ์ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนอิสลามศึกษาประจำมัสยิดอัลหะรอมนครมกเกฮ์สุ บรรดาโต๊ะครูในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ศึกษาอยู่ในเมืองมกเกฮ์สุในสมัยนั้น ทั้งที่มาจากปัตตานี กรุงเทพฯ กลันตัน และอื่นๆ ต่างก็เป็นลูกศิษย์และร่ำเรียนหนังสือดังกล่าวกับท่าน หนังสือเล่มนี้จึงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไประหว่างนักวิชาการทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ทั้งที่มาจากปัตตานีและกรุงเทพฯ เมื่อ 30 ปี หลังจากนั้น หนังสือ “กิตาบ อัตเตาหิด” ที่เขียนโดย มุหัมมัด บุตร अबดุลวะฮาบ ถูกตีพิมพ์ที่ปัตตานี โดยโต๊ะครูหะยีอับดุลรอหมาน เจ้าของโรงเรียนวัฒนธรรมอิสลามฟอมีง อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานีเป็นคนแรกที่สอนรายวิชาเตาหิด ใช้แนวทางนี้ ต่อมาหนังสืออัตเตาหิดถูกนำมาใช้เป็นหลักสูตรอิสลามศึกษาของรายวิชาอัตเตาหิด ในระดับชั้นชานาวีัยตามโรงเรียนปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในทุกภาคของประเทศไทย ในขณะเดียวกันหนังสือที่เขียนโดยมุหัมมัด บุตร अबดุลวะฮาบถูกแปลเป็นภาษาท้องถิ่นและตีพิมพ์เผยแพร่เป็นจำนวนมาก นักวิชาการมุสลิมในประเทศไทยทั้งที่ศึกษาจากประเทศตะวันออกกลางและประเทศอื่นๆ ที่อยู่ในทุกภาคของประเทศไทยซึ่งมีบทบาทสำคัญทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ และและมีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูหลักการอิสลามอันบริสุทธิ์ เพื่อให้สังคมเกิดการเรียนรู้อิสลามที่ถูกต้อง การมีบทบาทดังกล่าว ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถสร้างชื่อเสียงอันดีงามให้กับประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

สะลัฟ เชิงภาษาศาสตร์แปลว่า ชนรุ่นก่อน นักวิชาการและนักวิจัยทั้งอดีตและปัจจุบันได้กำหนดสามศตวรรษแรกของฮิจเราะห์ศักราชเป็นช่วงเวลาของสะลัฟซึ่งท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้ยืนยันความประเสริฐของบรรดาผู้ที่มีชีวิตอยู่ในช่วง 3 ศตวรรษแรกถือว่าเป็นประชาชาติที่ดีเลิศ รวมถึงบรรดาผู้รักษาสัจจะ บรรดาที่เสียชีวิตในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ปฏิบัติตนในกิจการ คุณงามความดีและบรรดาผู้นำศาสนาที่ได้รับทางนำแห่งสัจธรรมที่เที่ยงตรงและวิชาความรู้ที่ชัดเจนอย่างถ่องแท้ซึ่งมีความประเสริฐรองจากท่านนบีมุหัมมัด ﷺ สะลัฟศอลิห์ได้รับการขนานนามว่า อะฮ์ลิลิส สุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ อะฮ์ลิล อัลหะดีษ หรืออะฮ์ลิล อาษาร์ อะฮ์ลิล อิบติบาอ์ และฟิรเกาะฮ์ อันนาญียะฮ์ โดยมีบางหลักการปฏิบัติคือ การใช้ตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นหลักฐานในการอ้างอิง การยึดหลักความเข้าใจของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ตาบีอิน ตาบีอิตาบีอิน และบรรดาอุละมาอ์ร่วมสมัยที่ยึดมั่นตามแนวทางสะลัฟ การยึดอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นบรรทัดฐานในการตอบรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การปฏิเสธการขัดแย้งระหว่างหลักฐานด้วยกันและการให้ความสำคัญต่อหลักฐานจากบทอัลกุรอานและอัลหะดีษก่อนหลักฐานทางสติปัญญาเป็นต้น และเข้าในเมื่องไทยนานเกือบหนึ่งศตวรรษเริ่มเปิดตัว ประมาณปี ค.ศ.1919 ตรงกับ ฮ.ศ.1339 เริ่มจากกรุงเทพมหานคร และได้ทยอยลงไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษมากกว่าภาคอื่นๆ ของประเทศไทยเคยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อิสลามศึกษาที่สำคัญ ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยมุสลิมและชาวต่างชาติทั่วโลกนอกจากนั้นยังเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายทางเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีมีส่วนผูกพันกับข้อปฏิบัติทางศาสนาอิสลาม อย่างใกล้ชิดและเคร่งครัด อิสลามเป็นศาสนาที่ละเอียดอ่อน สนองตอบความต้องการของมวลมนุษย์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ชาวมุสลิมที่ยึดแนวทางสะลัฟ ใฝ่ฝันเป็นชาวสวรรค์และห่างไกลจากไฟนรก ซึ่งมีความมุ่งมั่น ในการดำรงคุณงามความดี ละทิ้งสิ่งที่ชั่วร้ายและเลือกเดินตามแนวทางของท่านนบี ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ จึงทำให้ถูกมองว่าเป็นกลุ่มวะฮะฮาบี

ข้อเสนอแนะในการนำมาใช้

- 1) ชาวมุสลิมควรศึกษาแนวทางสะลัฟและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะในเรื่องอะกีดะฮ์ เนื่องจากการมีอะกีดะฮ์ที่ถูกต้องเท่านั้นที่สามารถนำไปสู่สรวงสวรรค์
- 2) ชาวมุสลิมควรศึกษาข้อเท็จจริงของกลุ่มวะฮะฮาบี เพื่อให้ได้มาความเข้าใจที่ถูกต้องและเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ต่อผู้ที่ยึดแนวทางสะลัฟ ว่าเป็นกลุ่มวะฮะฮาบี เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามพบว่าข้อเท็จจริงของกลุ่มวะฮะฮาบีนั้นคือกลุ่มเคาะวาริจญ์อัลอิบาฎียะฮ์ซึ่งนำโดยอับดุลวะฮะฮาบ บุตรอับดุลรอหมาน บุตร รุสตัม แห่งอาณาจักร รุสตัม ในแถบแอฟริกาเหนือ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรทำวิจัยเรื่อง การเข้ามาของแนวทางเคาะลัฟในประเทศไทย
- 2) ศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตของผู้ยึดปฏิบัติตามแนวทางสะลัฟและเคาะลัฟในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการเข้ามาของแนวคิดชีอะฮ์ในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- จรัญ มะลูลีม. 2547. “วะหะปียและสะละฟียัลลัทธิใหม่ชายแดนใต้”. วารสารสำนักจุฬาราชมนตรี, ฉบับที่ 12 ปีที่ 1 เดือนมิถุนายน.
- เจ๊ะเหลาะ แยกพงศ์. 2550. ระบบศาลอิสลามและข้อสังเกตเชิงเปรียบเทียบกับระบบศาลไทย. คณะอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- ซูฟอัม อุษมานและคณะ. 2547. ขบวนการวะฮาบีนิยมและความหมาย. กรุงเทพฯ : อิสลามิก อะเคเดมี
- วินัย ครุวรรณพัฒน์ . 2523. ทศนะของคนไทยใน 4 จังหวัด ภาคใต้.
- นิธิและคณะ. 2549. ความรู้ความไม่รู้ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สสส)
- มาลีนิ วงสิทธิ์. 2531. สภาพสังคมของชายแดนภาคใต้ในงานวิจัย “ความเห็นของผู้บริหารระดับสูงใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับเรื่องประชากรและอนามัย” สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย.ศ.ศ.1419. พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทยชาอูตืออาระเบีย: ศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน อัลมะดีนะฮ์ อัลมุเนาะเราะฮ์
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และคณะ. 2552. รายงานการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ
- อัชชาฟีอี, มุหัมมัด อิดริส. 1980. อัรริสาละฮ์. เล่ม.2. เบรุต : ดาร์ อัลกุคุบ อัลอิลมียะฮ์.
- อัลกุวัศีย. 2002. อัรรอด อะลา ยะฮ์มียะฮ์ อะ อัชชะนาดีเกาะฮ์. มปท.
- อัลบุคอรีย, อปี อับดุลลอฮ์ มุหัมมัด บิน อิสมาอีล. 1997. เศาะฮีหฺ อัลบุคอรีย. เล่มที่ 14. อรัรียาฮ์ : ดาร์อัลละลาม.
- อัสซะมีมี, ตะกีเยตุดีน อะห์มัด. 1996 .มัจญ์มูอะฮ์ อัลฟิตวา. ธิยาฮ์: อัลอะปิกาน .
- อัสซะมีมี, ตะกีเยตุดีน อะห์มัด. มปป. อัรรอด อะลา อัลญะฮ์มียะฮ์. มปท.
- อัสซะมีมี, อปี อีซา มุหัมมัด บิน อีซา บิน ซัรวัฮ์. 1414.h/1994. สุนัน อัสซะมีมี. เล่มที่.4. เบรุต: ดาร์ อัลฟิกร์.
- อัลอักล, นาดีร บิน อับดุลกาเร็ม. 1998. อัลเคาะวาริซมี เอาวัล อัลฟิรอก ฟิ อัตตารีก อัลอิสลาม. อรัรียาฮ์: ดาร์ อัลวะญอน.
- อัลมัสอูดี, อปี อัลหะสัน อะลี บิน หุสัยน์ บิน อะลี. มปป. มุจญ์มู อัชชะฮ์บะ มะอาดิน อัลญะฮ์รี. เล่ม2. เบรุต: อัลมัคตะบะฮ์ อัลอัศรียะฮ์.
- อัลอุษัยมีน, เซด มุหัมมัด บิน ศอลิห. 1432.h/2010. หลักความเชื่อของมุสลิม. แปลโดยซูฟอัม อุษมาน. สำนักส่งเสริมการวิจัยและการเขียนตำรามหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
- อัลอุษัยมีน, เซด มุหัมมัด บิน ศอลิห. 430/2552. อธิบายพื้นฐานหลักการศรัทธา ชัรฮ์ อุซูลอิหม่าน. แปลและเรียบเรียงโดยอับดุลลอฮ์ อิสมาอีล อะห์มัด. พิมพ์ครั้งที่2 .หจก.นัทซา ฟันดิง
- อิบน์ กุตามะฮ์. 1986. เราวฎอ อันนาซีร วัล ญันนาต อัลมะนาซีร. อัลมะดีนะฮ์ : อัลอุลุม วัลหุกาม.
- อิบน์ ตัยมียะฮ์. 1980. กิตาบ อัชชียาเราะฮ์. เล่มที่ 14. เบรุต: อัลมัคตะบะฮ์ อัลหะยะฮ์.
- อิบน์ มัซฮูร, มุหัมมัด บิน มุกรอม บิน อาลี บิน อะห์มัด อันนะศอรีย. มปป. ลิสาน อัลอาหรับ. เล่มที่.3. ไคโร: ดาร์ อัลมะอารีย .ข้อมูลออนไลน์
- มุคหฺฟ อัลมะดีนะฮ์ อันนะบะวียะฮ์ ลี อันนัษร อัลหาสุบีย (مصحف المدينة المنورة للنشر الحاسوبي) มัจญ์มะฮ์ อัลมาลิก พะฮัด ลีอัญญิบาอะฮ์ อัลมุคหฺฟ อัชชะรีฟ
- <http://www.Quran Complex.org>.